

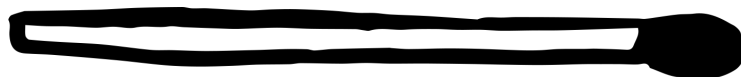
Pedagogiskt material till **Förlåt det var inte meningen** (författare Mia Franck)

Innan eleverna läser texten kan de:

- bekanta sig med kampanjen #metoo, och #dammenbrister
- ta reda på vad som avses med härskartekniker
- ta reda på vad som avses med sexuella trakasserier

Sokratiskt samtal som arbetsmetod

Målet med det sokratiska samtalet är att det förs i god anda. Alla ska få utrymme att tala. Diskussionen inte är en debatt, utan allas åsikt är lika rätt. Samtalet förs av en mindre grupp elever, medan de övriga observerar diskussionen. Som lärare är du tyst, men är den som inleder diskussionen med en allmän fråga.

Förberedelser:

Som lärare: välj ett avsnitt ur texten som du skriver ut och delar ut åt varje elev. Eleven läser först texten i lugn och ro för sig själv. Om du vill kan du be dem strecka under ord som känns viktiga då de läser. Du kan välja vilket avsnitt ur novellen du vill, eller använda utdraget vi valt (se sista sidan).

Dela sedan in eleverna så att fem elever (eller fyra, men högst 6 elever) är diskutander (dvs. de som diskuterar.) Resten av eleverna är observatörer. Varje diskutand har 1–3 observatörer. Observatörerna ansvarar i par eller tre tillsammans för var sin diskutand. Observatörernas uppgift är att stödja sin diskutand. Observatörerna är tysta under diskussionen, endast diskutanderna talar. Observatörerna pratar med sin diskutand i pausen som hålls i diskussionen.

Placera diskutanderna i ring i mitten av klassen, och observatörerna placerar sig så att de från sidan eller snett från sidan kan observera sin diskutand. Placera dem inte rakt framför eftersom det kan störa diskutanden.

Som anvisning till diskutanderna: kom ihåg att samtalet inte ska vara en debatt. Allas åsikt är lika värd och du får aldrig säga att någon annan har fel.

Som anvisning till observatörerna: din roll är att stödja din diskutand. Du sitter hela tiden tyst då samtalet förs. Observera hur hen deltar i samtalet. I mitten av samtalet ska du ge råd åt din diskutand.

Start:

Välj en allmän fråga som du ställer till diskutanderna. För denna text (se utdraget på nästa sida) kunde startfrågan vara *Var tror du att texten utspelar sig?*

Låt diskutanderna i lugn och ro diskutera, tiden väljer du enligt hur mycket tid ni har på er, men minst 10 minuter för att de ska få tid att komma igång.

Paus i mitten av diskussionen:

Då diskutanderna diskuterat en tillräckligt lång tid håller ni en 10 minuters paus. Då samlas diskutanderna med sina observatörer och nu är det observatörernas tur att prata. Deras roll är att stödja sin diskutand. Diskutanden kan ställa frågor om hen känner sig osäker på något och observatörerna berättar vad de observerat. Betona att diskutandernas roll alltid är att stödja sin diskutand, inte kritisera.

Diskussionen fortsätter:

Diskutanderna sätter sig igen i ringen. Som lärare ger du dem en ny fråga.

Till exempel: *Vad skulle du göra om du hörde andra prata om dig på det här sättet?*

Efter detta får diskutanderna diskutera (t.ex. 15 minuter) och sedan träffas de igen med sina observatörer.

Att tänka på som lärare:

Målet med diskussionen är att vara ense, att låta var och en tala till punkt utan att avbryta. Om diskutanderna är av olika åsikt måste åsikten uttryckas i positiv anda, t.ex. "Nu är jag inte säker på att jag förstår, kan du förklara hur du menar?" eller "Intressant. Jag läste texten på ett helt annat sätt."

Som lärare är du tyst och lägger dig inte i diskussionen. Låt eleverna sitta tysta om det uppstår tystnaderna, och gå inte in och styr upp diskussionen. Endast om det förekommer osakligheter kan du gå in och avbryta. Betona att diskutanderna talar med varandra, inte med dig som lärare och inte med observatörerna.

Gör gärna övningen som en återkommande metod så att alla elever får vara diskutand åtminstone en gång under läsåret. Beroende på gruppen, ålder och mognad kan du ge tydligare eller allmännare anvisningar till observatörerna. Om det är en ung grupp kan du be observatörerna notera

- 1) om diskutanden kan lyssna på andra
- 2) om diskutanden deltar i diskussionen
- 3) om de avbryter
- 4) hur de visar respekt för andra åsikter.

Om eleverna är riktigt unga eller ovana kan du till och med göra en lista där de kan kryssa för bra saker som diskutanden gör. (lyssnar, nickar, avbryter inte, deltar i diskussionen osv.)

Efter diskussionen kan du låta eleverna läsa hela texten och sedan göra individuella skrivuppgifter eller diskutera texten i grupp.

**Utdrag ur *Förlåt det var inte meningen* (författare Mia Franck),
för sokratiskt samtal:**

Malthe öppnar genast en ny öl och lyfter upp ännu en och nickar mot mig. Jag tar emot ölen även om jag inte tror att jag klarar av att dricka mer. Jag ställer ner ölen och reser mig upp för att gå på toa igen.

”Vart ska du”, undrar Malthe.

”Toaletten”, säger jag.

Han nickar.

Jag stannar ganska länge på toa. Behöver fixa till mig. Efter några öl brukar jag alltid bli sliten, fast jag har fixat mig hur mycket som helst innan och jag bättrar på ögonskuggan och ögonfransarna. Mitt huvud dunkar som om jag håller på att få huvudvärk, jag ska inte dricka mer.

När jag kommer tillbaka från toa hör jag att de talar om mig så jag stannar i korridoren och lyssnar.

”Men fan Malthe, hon är väl inte ens lovlig ännu. Jämfört med henne är du ju lastgammal. Farfar nästan”, säger Oscar.

”Hon är säkert oskuld. Fast hennes kompis är det inte. Hon låter som en jäkla nymfoman när hon knullar. Ska du liksom lära upp henne, eller?” undrar Leo.

Jag rodnar och lägger händerna mot kinderna för att de inte ska vara så varma. Egentligen vill jag inte lyssna längre, men jag kan inte gå in i köket med grannröda kinder.

